

Sivas İlinde Pet Hayvanları Yetiştiriciliği Eğiliminin Araştırılması*

Yusuf Ziya Oğrak^{1*}, Abdulkadir Türkmen², Cumhuri Yılmaz²

^{1*} Cumhuriyet Üniversitesi, Veteriner Fakültesi Zootekni AD, 58140 Sivas, Türkiye

² Cumhuriyet Üniversitesi, Veteriner Fakültesi, 58140 Sivas, Türkiye

MAKALE BİLGİSİ

* Bu çalışma, III. Uluslararası Katılımlı Veteriner Öğrenci Kongresinde, sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

Geliş 04 Nisan 2014
Kabul 28 Nisan 2014
Çevrimiçi baskı, ISSN: 2148-127X

Anahtar Kelimeler:

Pet
Hayvan yetiştiriciliği
Ev hayvanı
Sivas
Veteriner hekim

* Sorumlu Yazar:

E-mail: yograk@hotmail.com

ÖZET

Bu çalışma, evlerimizin bir ferdi gibi yetiştirilen pet hayvanlarının, bir Orta Anadolu kenti olan Sivas'taki mevcut durumu ve geleceği ile ilgili eğilimlerin tespiti amacıyla yapılmıştır. Bunun için yaşları 18–72 arasında (ortalama 32,25) değişen, aylık gelirleri 400–5000 TL arasında (ortalama 1841 TL) 100 kişi (73 erkek, 27 bayan) ile yüz yüze görüşme şeklinde gerçekleştirilen ankette, kişisel bilgilerin haricinde katılımcılara 16 soru yöneltilmiştir. Katılımcıların %51'inin yükseköğretim mezunu, %46'sı evli, %82'sinin apartman dairesinde yaşadığı, %64'ünün oturduğu evin kendisine veya ailesine ait olduğu belirlenmiştir. Elde edilen bulgulara göre, Sivas ilinde evinde herhangi bir pet yetiştirilenlerin oranı %31 olurken, insanların gelir seviyesinin, cinsiyetinin, yaşının, medeni durumunun, eğitim seviyesinin, çocuk sahibi olmasının ve oturduğu evin bahçeli olup olmamasının bu oran üzerinde istatistikî açıdan önemli olmadığı görülmüştür. Yetiştirilen pet hayvanı türleri içerisinde en yüksek oranı kuş yetiştiriciliği alırken, hayvanı olanların %48,4'ünün hiç veteriner hekime gitmediği, hayvanı olmayanların %24,6'sının daha önce hayvanlarla ilgili kötü bir olay yaşadıkları tespit edilmiştir. Sonuç olarak, veteriner hekimlik açısından gün geçtikçe önemi artacak olan pet hayvanı yetiştiriciliğinin daha da yaygınlaştırılması için öncelikle mevcut durumunun ve sorunlarının tespitinin önemli olduğu görülürken, daha geniş çaplı araştırmaların yapılması yararlı olacaktır.

Turkish Journal Of Agriculture - Food Science And Technology, 2(4): 171-174, 2014

Investigations of Pet Animal Breeding Trends in Sivas

ARTICLE INFO

Article history:

Received 04 April 2014
Accepted 28 April 2014
Available online, ISSN: 2148-127X

Keywords:

Pet
Animal breeding
Domestic animal
Sivas
Veterinarian

ABSTRACT

The aim of the study was to determine the present situation and future trends of pet which a member of our home in central Anatolian city of Sivas. For this purpose, 100 people (73 male, 27 female) used with face to face interviews in the questionnaire aged 18-72 (mean 32.25), monthly income changed 400-5000 Turkish Liras (average 1841) and, 16 questions except for personal information were asked to participants. Participants, 51% graduated the university, 46% married, 82% lived in apartments, and 64% of the occupied own houses or belonging to their family have been identified. According to the findings, any breeders of pet in the house in Sivas rate were 31%. and, the people's income level, gender, age, marital status, educational level, having a child and the seat of the house with a garden and the lack of this on the ratio statistically not significant was observed. Highest percentage pet in species of breeding animals was the bird and, 48.4% of those pet owners did not go to the veterinarian at all and, 24.6% of non-animal's previously had a bad incident with animals that have been identified. As a result, in terms of veterinary importance will increase day by day with pet animal breeding priorities for the further dissemination of the determination of the current situation and problems are seen to be important and, larger-scale research to be done will be helpful.

* Corresponding Author:

E-mail: yograk@hotmail.com

Giriş

Pet olarak adlandırılan ev hayvanlarından kedi ve köpekler insanlarla yaşama uyumludurlar. Köpekler, kedilere nazaran insan varlığına daha fazla ihtiyaç duyarlar. Apartman hayatındaki kediler, gün boyunca evde yalnız kalabilirken, köpekler nadiren günü sessizce geçirebilir ve özellikle küçük boyutlu olanların atlayıp sıçramaya ihtiyaçları vardır. Evde beslenebilecek hayvanlar arasında kanarya, papağan, muhabbet kuşu, tavşan, kobay sayılabilir. Bu türler de yaklaşık kedi ve köpekler gibi benzer şekilde insanla ilişki kurabilir ve arkadaşlık edebilirlerken, küçük boyutlarından dolayı bakımları kolay, kafes içinde taşınabilmeleri ile de sahiplerine özgürlük sağlarlar (Yavru, 1983).

Değişen dünyanın belki de doğal bir süreci olarak Türkiye’de de nüfusun büyük çoğunluğu artık şehirlerde yaşamaktadır. Elbette ki bu süreç, insanı kısmen doğadan kopardığı gibi, hayvanlarla olan ilişkilerini de zayıflatmaktadır. İnsanoğlunun modern, teknoloji dolu bu yenedünyası içerisinde hayvanların yeterince yer bulamadığı, bunun yerine sanal ortamlarda yetiştiriciliklerin yaygınlaştığı ya da hayvan sevmeye merkezlerinin açıldığını görülmektedir. Elbette bu tür ikameler yerine, evcil hayvanların insan hayatının bir parçası olarak, onların dostluğunu, sevgisini ve sadakatini paylaşmanın sahipleri açısından da birçok faydalarından bahsedilmektedir. Wood ve ark. (2005)’nin bildirdiğine göre petler, gelişmiş ülkelerin güncel halk sağlığı sorunlarından hareketsiz yaşam, obezite ve mental hastalıkların iyileştirilmesinde potansiyel yardımcıları olup; Alzheimer gibi psikiyatrik hastalıklarla, fizyolojik aktivite ile önemli oranda azaltılabilen cardiovascular hastalıklar ve kan basıncı dengelenmesinde oldukça yararlı oldukları açıklanmaktadır. Benzer şekilde, kas distrofisi, multiple sclerosis, travmatik beyin ve spinal kord yaralanmalarına bağlı hareket yeteneği kaybolan (*ambulatory disability*) hastalarda, eğitilmiş köpeklerin servis edilmesiyle altı ay sonunda iyileşme belirtileri, iki yılsonunda ise etkili bir düzelme gözlenmiştir (Allen ve Blascovich, 1996). Yine çeşitli araştırmalarda pet yetiştiricilerinin yalnızlık ve depresyonla mücadeledeki etkinliği, kalp hastalıklarını azaltıcı, diğer insanlarla sosyal ilişkileri ve günlük fiziksel aktiviteyi artırıcı

etkileri ile Avustralya’nın uzun dönem sağlık harcamalarında 3,86 milyar dolarlık bir tasarruf sağladığı bildirilmektedir (Anonim 2014a).

Amerika Birleşik Devletleri, Kanada ve Avustralya’daki halkın yarısından fazlası, İngiltere’de ise %44’ü en az bir kedi, köpek veya başka bir pet yetiştirmekte; Kuzey Amerikalıların ise kedi ve köpeklerini kuduza karşı aşılattımadaki istekleri, çocuklarını gribe karşı aşılattımanın önünde gelmektedir (Rock ve Lail, 2009). Bununla beraber yine Amerika’da, her yıl milyonlarca ki çoğunluğu kırma (karışık ırktan) kedi ve köpek daha çok 35 yaş altı, pet bakımı konusunda bilgisiz kişilerce hayvan barınaklarına terk edilmektedir (New ve ark., 2000).

Tarihinde başkentlik de yapmış eski bir yerleşim yeri olan Sivas, toprak büyüklüğü bakımından Türkiye’nin ikinci büyük ili olmasına karşın, yıldan yıla verdiği göçlerle nüfusu sürekli azalarak, 2013 yılı verilerine göre kent merkezi nüfusu 623.824 kişi olarak gerçekleşmiştir (Anonim, 2014b). Sosyoekonomik gelişmişlik sıralamasında ise 2003 yılına göre 9 basamak yükselmesine rağmen, 2010 yılında ancak 45. sırada yer alabilmiştir (Baday Yıldız ve ark., 2012). Şubat 2014 döneminde Türkiye’de dört kişilik bir aile için açlık sınırı 1130 TL, yoksulluk sınırı ise 3682 TL olarak bildirilmektedir (Anonim, 2014c)

Türkiye’de veya Sivas ilinde pet varlığı ile ilgili herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu çalışma ile evlerin bir üyesi gibi yetiştirilen pet hayvanlarının, Sivas ilindeki mevcut durumu ve geleceği ile ilgili eğilimlerin tespiti amaçlanmıştır.

Materyal ve Metot

Çalışmada, yaşları 18–72 arasında (ortalama 32,25) değişen, aylık gelirleri 400–5000 TL arasında (ortalama 1841 TL) 100 kişi (73 erkek, 27 bayan) ile 2014 yılı Şubat ayı içerisinde yüz yüze görüşme şeklinde gerçekleştirilen ankette, kişisel bilgilerin haricinde katılımcılara 16 soru yöneltilmiştir. Ankete katılanlarla ilgili bilgiler Tablo 1’de, katılımcıların ikamet ettikleri evleri ile ilgili bilgiler ise Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 1 Ankete katılanların, cinsiyet, yaş, aylık gelir, eğitim durumu, medeni hali ve çocuk sahipliklerine göre dağılımları

Cinsiyet	n	Yaş (\bar{X})	Aylık Gelir (TL) (\bar{X})	Eğitimi (n)			Medeni Hali (n)		Çocuğu (n)	
				İlk Öğrt.	Lise	Ünv.	Evli	Bekâr	Var	Yok
Bay	73	34,00	1804	8	19	46	35	38	32	41
Bayan	27	27,52	2013	6	16	5	11	16	10	17
Genel	100	32,25	1841	14	35	51	46	54	42	58

Tablo 2. Ankete katılanların oturduğu ev tipi ve mülkiyet durumuna göre frekansları

Cinsiyet	Ev Tipi (n)		Ev Mülkiyeti (n)	
	Daire	Bahçeli	Kira	Mülkü
Bay	59	14	28	45
Bayan	23	4	8	19
Genel	82	18	36	64

Ankete katılanlar, gelir seviyesine göre asgari (<1000 TL), dar (≥ 1000 TL, <3000 TL) ve orta (≥ 3000 TL, < 6000 TL) gelirli olarak; yaşlarına göre de genç (< 30 yaş), orta yaşlı (≥ 30 yaş, < 55 yaş) ve yaşlı (≥ 55 yaş) olarak üç grup altında ele alındılar. Katılımcılar içerisinde aylık geliri 5000 TL'den daha yüksek gelirli denek tespit edilmedi.

Elde edilen verilerin tanımlayıcı istatistikleri ve gruplar arası karşılaştırmalar için kullanılan Ki-kare testi, SPSS 14.0 paket programında gerçekleştirilmiştir. Önemlilik düzeyi p<0,05 olarak alınmıştır.

Bulgular ve Tartışma

Çalışmada elde edilen bulgular Tablo 3'te verilmiştir. Elde edilen verilere göre, Sivas il merkezinde ikamet edenlerden evinde herhangi bir pet yetiştirenlerin oranı % 31 olurken, cinsiyetler arasındaki karşılaştırmada, bayanların yaklaşık %3 kadar erkeklerden fazla bir oranda pet yetiştirdiği görüldü. Ancak aradaki farklılık istatistikî olarak önemsiz bulundu (P>0,05). Her ne kadar, yaklaşık her üç kişiden birisinin evinde bir evcil hayvan yetiştirmesi iyi bir oran gibi görünse de Rock ve Lail (2009)'in gelişmiş ülkeler için bildirdikleri oranların çok altında kalmaktadır. İnsanların gelir seviyesine göre pet yetiştirme oranlarında gelire göre bir artış görülse de farklar yine istatistikî olarak önemsiz oldu (P>0,05).

Deneklerin eğitim seviyesinin artması ile ev hayvanı varlığının da arttığı ancak gruplar arası farklılığın istatistikî olarak önemsiz olduğu tespit edildi (P>0,05). Ankete katılanların yaşının, medeni durumunun, oturduğu evin mülkiyet tipinin ve bahçeli olup olmamasının bu oran üzerinde etkili olmadığı görülmüştür (P>0,05). Görüşülen kişilerden çocukları olmayanların, daha yüksek oranda evcil hayvan edinmelerine rağmen oluşan bu fark, yine istatistikî olarak önemsiz bulundu (P>0,05).

Yetiştirilen pet hayvanı türleri içerisinde en yüksek oranı kuş yetiştiriciliği (%33) alırken, bunu köpek (%25) ve kedi (%17) takip etmiş, deneklerin %16'sı ise birden

fazla türe sahip bulunmuştur. Ayrıca, hayvanı olanların yaklaşık yarısının (%48,4) hiç veteriner hekime gitmediği, % 68'zinin hayvanları için yaptığı aylık harcamaları 50 TL'nin altında kalırken %16'sının ki 50–100 TL arasında yine %16'sının ki de 100 TL'den fazla olduğu görülmüştür. Fazla para harcamadan pet yetiştirildiğini gösteren bu oranlar, ankete katılanların yoksulluk sınırı altında kalan ortalama 1841 TL olan gelir seviyelerinin düşük olması ile açıklanabilir. Evinde hayvanı olmayan yaklaşık her dört kişiden birisinin (%24,6'sı) de daha önce hayvanlarla ilgili kötü bir olay yaşadıklarının tespiti, bu tür kişilerin hayvan istememe gerekçeleri olarak değerlendirilebilir.

Türkiye'deki ekonomik gelişmelerle paralel olarak, Sivas ilindeki pet yetiştirme oranlarının gelişmiş ülkeler seviyelerine çıkması için %50 oranında bir artışın olacağı beklenebilir. Elde edilen sonuçlara göre, pet yetiştiriciliği eğilimi üzerinde etkileri incelenen deneklere ait gelir seviyesi, eğitim durumu, yaş, medeni durum, evlerinin mülkiyeti, evlerinin daire veya bahçeli olması, çocuk varlıkları gibi birçok faktörün çok önemli olmadığı, hayvan seven kişiler için hemen her durumda pet yetiştirme isteğinin ne denli güçlü olduğu görülebilir. Yakın gelecekte, egzotik hayvanların sayısının da artması ihtimaline karşı bu konuda veteriner hekimler, yem firmaları, ilaç sanayi ve pet ürünleri sektörü gibi ilgili kişi ve kuruluşların bilgilerini güçlendirmeleri, gerekli hazırlıkları yapmaları önerilebilir. Gün geçtikçe öneminin artacağı beklenen pet hayvanı yetiştiriciliğinin daha da yaygınlaştırılması için öncelikle mevcut durumunun ve sorunlarının tespitinin önemli olduğu görülürken, başka illeri de kapsayan daha geniş çaplı araştırmaların yapılması yararlı olacaktır. Sahipleri açısından da faydaları birçok araştırmayla ortaya konan evcil hayvanların, beslenmeleri özendirilmeli, hayvan korkusu olanların bu sorunu aşmaları için de çalışmalar yürütülmelidir.

Tablo 3 Ankete katılanların çeşitli faktörlerle pet sahiplik durumları.

Faktörler		Peti Var		Peti Yok		X ²	P
		n	%	n	%		
Cinsiyet	Bay	22	30	51	70	0,094	0,759
	Bayan	9	33	18	67		
Gelir Düzeyi	Asgari	4	25	12	75	1,452	0,484
	Dar	10	27	27	73		
	Orta	6	43	8	57		
Yaş Düzeyi	Genç	18	32	38	68	0,079	0,961
	Orta Yaş	10	29	24	71		
	Yaşlı	3	30	7	70		
Medeni Hali	Evli	15	33	31	67	0,521	0,771
	Bekâr	16	30	38	70		
Eğitimi	İlk Öğretim	3	21	11	79	1,990	0,370
	Lise	9	26	26	74		
	Üniversite	19	37	32	63		
Çocuğu	Var	12	29	30	71	3,505	0,061
	Yok	3	75	1	25		
Ev Tipi	Daire	24	29	58	71	0,639	0,424
	Bahçeli	7	39	11	61		
Ev Mülkü	Kira	12	33	24	67	0,143	0,705
	Sahibi	19	30	45	70		
GENEL		31	31	69	69	-	-

Kaynaklar

- Allen K, Blascovich J. 1996. The Value of Service Dogs for People with Severe Ambulatory Disabilities. A Randomized Controlled Trial. *The J. of American Medical Assoc.*, 275: 1001–1006. doi:10.1001/jama.1996.03530370039028.
- Anonim. 2014a. The Health Benefit Owning a Pet. <http://www.comvita.com.au/blog/wellbeing-blog/the-health-benefits-of-owning-a-pet.html>. Erişim: 10.04.2014.
- Anonim. 2014b. Yıla Göre İl Nüfusları. <http://www.tuik.gov.tr/UstMenu.do?metod=temelist>. Türkiye İstatistik Kurumu. Erişim: 10.04.2014.
- Anonim, 2014c. Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu Araştırmaları. <http://www.turkis.org.tr/source.cms.docs/turkis.org.tr.ce/docs/file/gidaharcama.pdf> Erişim: 10.04.2014.
- Baday Yıldız E, Sivri U, Berber M. 2012. Türkiye’de İllerin Sosyoekonomik Gelişmişlik Sıralaması (2010). ERUJFEAS, 29: 147–167.
- New JC, Salman MD, King M, Scarlett JM, Kass PH, Hutchison JM. 2000. Characteristics of Shelter-Relinquished Animals and Their Owners Compared With Animals and Their Owners in U.S. Pet-Owning Households. *J App Anim Welfare Sci*, 3: 179-201.
- Rock M, Lail P. 2008. Could pets be of help in achieving health literacy? A media analysis demonstration study. *Health Education Research*, 24: 153–161.
- Wood L, Giles-Corti B, Bulsara M. 2005. The Pet Connection: Pets as a Conduit for Social Capital. *Social Science & Medicine*, 61: 1159-1173.
- Yavru N. 1983. Ev Hayvanlarının Bakımı ve Beslenmesi. Eser Matbaası, Ankara.